

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Gf.III.30.120/2018/5. szám

A Szegedi Ítéltábla a **jogtanácsos neve** jogtanácsos által képviselt **felperes neve felperes székhelye** szám alatti székhelyű felperes által - a **jogtanácsos neve** jogtanácsos által képviselt **I.rendű alperes neve, I. r. alperes székhelye** szám alatti székhelyű I. rendű, a Juhász és Csvila Ügyvédi Iroda(ügyintéző: Dr. Csvila István ügyvéd) által képviselt **II. r. alperes leve II. r. alperes székhelye** szám alatti székhelyű II. rendű, és Vassné Dr. Hammer Hilda Matildeügyvéd által képviselt **III.rendű alperes neve III. r. alperes székhelye** szám alatti székhelyű III. rendű alperes ellen szerződés nem létezése, érvénytelensége iránt indított perében a Szolnoki Törvényszék 2018. március 1. napján kelt 8.P.21.204/2017/17. sorszámú ítélete ellen a felperes által 18. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán lefolytatott másodfokú eljárásban - tárgyaláson kívül -. meghozta a következő

Í T É L E T E T:

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezését **részben megváltoztatja** és kötelezi az I. r. alperest, 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek a Magyar Államkincstárnál vezetett 10032000-01720361-00000000 számú számlájára átutalással 400.000,- (Négyszázezer) Ft összegű bírságot.

A perköltségre vonatkozó rendelkezéseket mellőzi.

Kötelezi az I. és II. alpereseket, hogy 15 nap alatt fizessenek meg a felperesnek egyetemlegesen 20.000,- (Húszezer) Ft, míg az I. és III. r. alpereseket, hogy ugyanezen határidő alatt szintén egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek 30.000,- (Harmincezer) Ft elsőfokú eljárási költséget.

Kötelezi a II. r. alperest, hogy fizessen meg az államnak külön felhívásra 112.500,- (Egyszáztizenkettőezer-ötszáz) Ft, míg a III. r. alperest, hogy 150.000,- (Egyszázötvenezer) Ft elsőfokú eljárási illetéket az adóhatóság felhívása szerint, az ezt meghaladó 2.363.000,- (Kettőmillió-háromszázhatvanháromezer) Ft illetéke az állam viseli.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az I. r. alperest, hogy 20.000,- (Húszezer), míg a II. és III. r. alpereseket, hogy személyenként 10.000,- (Tízezer) Ft másodfokú eljárási költséget fizessenek meg 15 nap alatt a felperesnek.

A II. r. alperes 15.000,- (Tizenötezer) Ft, a III. r. alperes 33.000,- (Harmincháromezer) Ft fellebbezési eljárási illetéket köteles megfizetni az államnak az adóhatóság felhívása szerint.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S

Az ítéltábla az alábbi tényállást állapította meg.

Az I. r. alperes 2013. október 18. napján az Európai Unió hivatalos lapjában közzétett ajánlati felhívásával nyílt közbeszerzési eljárást indított „**beszerzési eljárás neve**.” tárgyban. A felhívásban I. r. alperes három részre biztosította a részajánlattétel lehetőségét. A közbeszerzési eljárás eredményeként az I. r. alperes az első rész tekintetében 2014. február 25. napján a II. r. alperessel,

míg a második és harmadik rész tekintetében 2014. március 4. napján a III. r. alperessel kötött szállítási szerződést. A szerződések 11. pontjai tartalmazták, hogy a szerződés az aláírás napján lép hatályba és a szerződés teljesítéséig, de legfeljebb 12 hónapig marad hatályban.

Az I. r. alperes közbeszerzési eljárás lefolytatása nélkül a megszűnt közbeszerzési szerződésekre hivatkozással 2016. évben összesen bruttó 28.588.335,- Ft értékben szerzett be műszemlencsét a II. r. alperestől, a III. r. alperestől pedig bruttó 41.872.281,- Ft értékben szerezte be azt.

Az Állami Számvevőszék hivatalból jogorvoslati eljárást kezdeményezett, melyben kérte a felperest, hogy állapítsa meg a jogsértés megtörténtét.

A felperes 2017. szeptember 25. napján kelt számú határozatában megállapította, hogy az I. r. alperes megsértette a közbeszerzési eljárásról szóló 2015. évi CVLIII. törvény (Kbt.) 110. §-ára tekintettel a Kbt. 4. § (1) bekezdését és vele szemben 500.000,- Ft bírságot szabott ki.

Döntésének indokolásában rögzítette, a jogsértés megtörténtének időpontja, a beszerzések megvalósítása a 2016. január 1.-2016. december 31. napjáig terjedő időszak. A rendelkezésre bocsátott számlák, bizonylatok alapján megállapította, hogy az I. r. alperes érvényes és hatályos közbeszerzési szerződés nélkül 2016. évben II. r. alperestől nettó 22.510.500,- Ft, míg a III. r. alperestől 32.970.300,- Ft értékben szerzett be műszemlencsét, a beszerzés értéke összesen nettó 55.480.800,- Ft. A nemzeti közbeszerzési értékhatár a 2016. évi árubeszerzés esetében 8.000.000,- Ft, ezért a beszerzés értéke meghaladta azt, de nem érte el az árubeszerzésre vonatkozó uniós közbeszerzési értékhatárt, ami 64.135.830,- Ft. Az I. r. alperes, mint ajánlatkérő 2016. évi beszerzéseit akkor valósította volna meg jogszerűen, ha a Kbt. Harmadik Része szerinti közbeszerzési eljárás lefolytatásának eredményeként köt szerződést, vagyis jogtalanul mellőzte azt. Ezért megállapította, hogy a beszerző a Kbt. 110. §-ára tekintettel megsértette a Kbt. 4. § (1) bekezdését. Figyelemmel arra, hogy a jogsértés a közbeszerzési eljárás jogtalan mellőzésével valósult meg, további jogkövetkezményként a Kbt. 165. § (6) bekezdés a) pontja alapján az I. r. alperesi beszerzővel szemben 500.000,- Ft összegű bírságot szabott ki.

A felperes 2017. október 15. napján előterjesztett keresetében elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy az I. és II. r. és az I. és III. r. alperesek közötti 2016. évi megrendelések a Kbt. 137. § (1) bekezdés a) pontja alapján érvénytelenek. Másodlagosan kérte, amennyiben a bíróság Kbt. 137. § (3) bekezdésében foglalt kivételi okot fennállónak találja, akkor az I. és II. r. alperesek és az I. és III. r. alperesek közötti 2016. évi megrendeléseket nyilvánítsa érvényessé, további jogkövetkezményként bírságot szabjon ki a szerződéses érték legfeljebb 15 %-ának megfelelő mértékben az I. r. alperessel szemben. Ezen túl kérte az alperesek perköltségben történő egyetemleges marasztalását a Pp. 82. § (1), valamint 51. § (1) bekezdés a) pontja alapján.

Az I. r. alperes ellenkérelmében nem vitatta, hogy 2016. évben a II. és III. r. alperestől eszközölt műszemlencse termékek beszerzése során jogsértően mellőzte a közbeszerzési eljárás lefolytatását. A bírság kiszabására vonatkozó kereseti kérelem elutasítását kérte. Előadta, határozott idejű szerződéseket kötöttek, azok teljesítése megtörtént, ezért az érvénytelenség megállapítása esetén nincs lehetőség az érvénytelenség jogkövetkezményének alkalmazására. A bírság kiszabására csak a közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződés érvényessé nyilvánítása esetén van lehetőség, perbeli esetben azonban a szerződések közbeszerzési eljárás mellőzésével kerültek megkötésre. A szerződés teljesítéséhez kiemelten fontos közérdek fűződik, mert ellátási területén fekvőbeteg ellátással foglalkozik, tevékenységi körében elengedhetetlen a betegellátás zavartalan biztosítása, melynek mellőzhetetlen feltétele a perbeli termékek folyamatos biztosítása. Ezért ha a bíróság úgy ítéli meg, hogy a szerződések teljesítéséhez kiemelkedően fontos közérdek fűződött, és azok megkötésének időpontjára visszamenőleges hatállyal érvényessé nyilvánítja azokat, ebben az esetben is hiányzik a pénzbírság kiszabásának feltétele.

A II. r. alperes ellenkérelmében az elsődleges kereseti kérelem teljesítését nem ellenezte. A másodlagos kereseti kérelem kapcsán kérte, a bíróság a Kbt. 137. § (3) bekezdése szerint kivételi okot állapítsa meg és mellőzze a Kbt. 176. § (5) bekezdése szerinti bírság kiszabását. Módosított ellenkérelmében arra hivatkozott, hogy a másodlagos kereseti kérelem nem bír relevanciával vele szemben, mert a felperes nem kérte vele szemben bírság kiszabását, amely nem is lehetséges.

A III. r. alperes ellenkérelmében a vele szemben előterjesztett keresetet nem vitatta, azt elismerte. Előadta, az I. r. alperessel szabályosan lebonyolított közbeszerzési eljárást követően kötöttek szerződést. A Kbt. 2015. évben jelentősen változott, további engedélyező központi szervként bekerült a rendszerbe az Állami Egészségügyi Ellátó Központ, ezért a közbeszerzési eljárások előkészítési ideje jelentősen megnőtt. Ettől függetlenül a kórházaknak ezen időszak alatt is folyamatosan biztosítaniuk kellett a betegellátást, ezért az I. r. alperessel folyamatosan kommunikált arról, hogy az új közbeszerzési eljárás előkészítése folyamatban van. Időközben változatlan feltételekkel szállították a műszemlencsét. A II. r. alperes és közte nem áll fenn a Pp. 51. § a) pontja szerinti ún. egységes pertársaság, mert a III. r. alperessel jogviszonyban nem áll, nincs olyan közös jog vagy kötelezettség sem, amely csak egységesen lenne eldönthető. A perre okot nem szolgáltatott, a kereseti kérelmet az első tárgyalás előtt elismerte, ezért a Pp. 80. § (1) bekezdése alapján kérte a perköltség alóli mentesítését.

Az elsőfokú bíróság ítéletében az I. és II. r., valamint az I. és III. r. alperesek között műszemlencsék beszerzésére vonatkozó 2016. évi megrendeléseket (szerződéseket) megkötésük időpontjára visszamenő hatállyal érvényessé nyilvánította, ezt meghaladóan a keresetet elutasította, a perköltségről akként rendelkezett, hogy azt a felek maguk viselik.

Döntésének indoklásában utalt arra, hogy a felperes határozatában az I. r. alperes jogsértését megállapította, mert a közbeszerzési eljárás jogtalan mellőzésével valósította meg 2016. évi beszerzéseit. A Kbt. 137. § (1) bekezdés a) pontja alapján a szerződések érvénytelenek. Utalt a Kbt. 137. § (1) bekezdésére, amely három olyan jogsértést nevesít, amely minden esetben a szerződés semmisségét eredményezi, a bíróság számára nem biztosít mérlegelési lehetőséget. A közbeszerzési szabályok megsértése minden esetben a szerződés érvénytelenségét eredményezi, melynek jogkövetkezményeit a Ptk. és a Kbt. szerint alkalmazhatja. A Ptk. 6:108. § (2) bekezdése szerint a fél a szerződés érvénytelenségének megállapítását a bíróságtól anélkül is kérheti, hogy az érvénytelenség következményeinek alkalmazását kérné, a felperes elsődleges kereseti kérelme erre irányult. Másodlagosan a Kbt. 137. § (3) bekezdése szerint a szerződés megkötésének időpontjára visszaható hatállyal történő érvényessé nyilvánítást kért, melynek feltétele, hogy kiemelkedően fontos közérdek fűződjön a szerződés teljesítéséhez. Perbeli esetben a felek nyilatkozatai, valamint a köztudomásúnak minősülő azon tény alapján, hogy a perbeli megrendelések teljesítéséhez kiemelkedően fontos közérdek fűződik a betegellátás folyamatossága érdekében, úgy ítélte meg, hogy a törvényi kitétel megállapítható. Ezért, mivel a szerződés teljesítéséhez kiemelten fontos közérdek fűződik, a perbeli szerződéseket megkötésük időpontjára visszamenő hatállyal érvényessé nyilvánította.

A bírságra vonatkozó kereseti kérelmet nem találta alaposnak, mert annak kiszabására csak abban az esetben kerülhetne sor, ha a szerződés a Kbt. 137. § b) vagy c) pontja szerint minősül semmisnek, mely esetekben a közbeszerzési eljárás alapján történik a szerződéskötés, vagy nem álltak fenn a hirdetmény nélküli eljárás alkalmazhatóságának feltételei, vagy pedig a felek a szerződéskötési moratóriumra vonatkozó szabályok megsértésével kötötték meg azt. Perbeli esetben azonban nem ez történt.

A Pp. 51. §-ával kapcsolatban rögzítette, jelen per tárgya szerződés érvénytelenségének megállapítása, melyek közül az egyik szerződést az I. és II. r., míg a másik szerződést az I. és III. r. alperesek kötötték. Az érvénytelenség megállapítására irányuló kereseti kérelem érdemi

elbírálásához a szerződéskötő valamennyi félnek perben kell állnia, ezért a Pp. 51. § a) pontja szerint pertársaság áll fenn az I. és II. r., valamint az I. és III. r. alperes között, azonban az II. és III. r. alperesek között nem. A felperes részbeni pernyertességének aránya 50-50 %, utalt a Pp. 81. § (1) bekezdésére, és arra, hogy a pervesztesség-pernyertesség aránya között számottevő különbség nincs, ezért rendelkezett akként, hogy mindegyik fél a saját költségét viseli.

Az elsőfokú bíróság ítélete elleni fellebbezésében a felperes annak megváltoztatását kérte akként, hogy az I. r. alperessel szemben az ítélet tábla legfeljebb a szerződéses érték 15 %-ának megfelelő összegű, azaz maximum 8.322.120,- Ft mértékű bírságot szabjon ki a Kbt. 176. § (5) bekezdés első fordulata tekintettel. A bírság megállapítására tekintettel pernyertesnek minősül, ezért a perköltség tárgyában a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a döntéshozatalt a Pp. 82. § (1) bekezdése alapján kérte. Kérte az alperesek másodfokú eljárási költségben történő marasztalását is a Pp. 82. § (1) bekezdése alapján.

Előadta, a szerződés Kbt. 137. § (3) bekezdése szerinti érvényessé nyilvánítása esetén a Kbt. 176. § (5) bekezdés első fordulata szerinti bírság kiszabása kötelező a közbeszerzési eljárás jogtalan mellőzésével megkötött szerződések esetében is. Az elsőfokú eljárásban kifejezetten felhívta a bíróság figyelmét arra, hogy a bíróság részéről nem mellőzhető kötelezettség a bírság kiszabása abban az esetben sem, ha a közbeszerzési eljárás jogtalan mellőzésével megkötött szerződés érvényessé nyilvánításáról van szó. Amennyiben az elsőfokú bíróság álláspontja helytálló lenne, akkor lényegében az egyik legsúlyosabb jogsértés, a közbeszerzési eljárás jogtalan mellőzésével megkötött szerződés, anélkül válhatna érvényessé, hogy közben az ehhez kapcsolódó bírság kivetése elmaradna, így kiüresednének a Kbt. azon rendelkezései, amelyek a közbeszerzési eljárás megkerülésével megkötött szerződésekkel és magatartásokkal szemben kíván hatékonyan fellépni. Kiemelte, a Kbt. 137. § (3) bekezdésére tekintettel a felek szerződése csak azért nem érvénytelen, mert fennáll az a jogszabályi kitétel, amely egyébként jogszabályba ütköző szerződés érvénytelenségét eliminálja, azonban ennek jogkövetkezménye a Kbt. 176. § (5) bekezdés első fordulata szerinti kötelező bírság által kiszabandó bírság. Egyebekben hangsúlyozta, a Kbt. szerződések érvénytelensége körében irányadó jogszabályi rendelkezéseket - Kbt. 137. és 176. §-át - kizárólag azok együttes értelmezésével lehet alkalmazni. A Kbt. 176. § (5) bekezdés első fordulata a bírság kiszabásának körében nem tesz különbséget a közbeszerzés alapján megkötött vagy a közbeszerzési eljárás mellőzésével kötött szerződések között, nem veszi ki a kötelező bírságolás köréből a mellőzéssel megkötött szerződések körét, mert ellenkező esetben a legsúlyosabb jogsértés vonatkozásában maradna el a Kbt. szerinti kötelező jogkövetkezmény. A Kbt. 176. § (5) bekezdés első fordulata a Kbt. 137. § (3) bekezdésére visszautal, amely visszautal a Kbt. 137. § (1) bekezdésében foglaltakra, amelyen belül található a közbeszerzési eljárás mellőzésével megkötött szerződések esetköre is (BDT2017.3651.). Hivatkozott további részletesen nevesített eseti döntésekre is, amelyek álláspontját alátámasztják.

Amennyiben az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatására kerül sor, akkor pernyertesnek minősül, ezért a perköltség fizetése tárgyában a Pp. 78. § (1) bekezdése irányadó, és figyelemmel a Pp. 82. § (1) bekezdésében foglaltakra a Pp. 81. § (1) bekezdése nem alkalmazható.

Az I. r. alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását azzal az indokkal kérte, hogy a tényállást helyesen állapította meg és abból helyes jogkövetkeztetésre jutott.

A II. r. alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy perbeli esetben az I. r. alperest, mint egészségügyi intézményt folyamatos betegellátási kötelezettség terheli, rendeltetésszerű működéséhez kiemelkedően fontos közérdek fűződik, amely megalapozza a Kbt. 137. § (3) bekezdésében foglalt kivételi kör alkalmazását. Helyesen állapította meg azt is, hogy a szerződések

a Kbt. 137. § (1) bekezdés a) pontja alapján minősülnek semmisnek, ezért a bírság kiszabása a Kbt. 176. § (5) bekezdése alapján nem lehetséges, mert az alperesi szerződések nem közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződések.

Nem ellenezte az I. r. alperessel létrejött közbeszerzési eljárás mellőzésével kötött szerződés érvényessé nyilvánítását, tartalmában a jogszabálysértés - érvénytelenség - tényét nem vitatta. Az alperesek a Pp. 51. § a) pontja alapján kényszerű pertársak, azonban a perre érdemi okot nem adott és a követelést, a szerződés érvénytelenségét az első tárgyaláson azonnal elismerte, ezért a perköltséget a Pp. 80. § (1) bekezdése alapján a felperes köteles megfizetni.

Helyesen döntött az elsőfokú bíróság akkor is, amikor az alperesi elismerésekre tekintettel az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 58. § (1) bekezdés c) pontja alapján az illeték mérsékléséről döntött. A fellebbezés érdemben nem érinti, így pervesztes sem lehet, ezért perköltség viselésére sem lehet kötelezni, ezért az elsőfokú perköltség viselésére továbbra sem köteles.

A III. r. alperes fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A fellebbezés **részben alapos.**

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben annak az I. r. alperessel szemben bírság kiszabására irányuló kereseti kérelmét elutasító és a perköltségre vonatkozó rendelkezésének kereseti kérelme szerinti megváltoztatását kérte. Ezért az ítéletábra - a fellebbezés korlátaira figyelemmel - az elsőfokú bíróság ítéletét csak az I. r. alperessel szembeni bírsággal kapcsolatos és a perköltségre vonatkozó döntését bírálta felül.

A perben a felek által sem volt vitatott, hogy a felperes számú jogerős határozatában megállapította, hogy az I. r. alperes a közbeszerzési eljárás jogtalan mellőzésével kötött szállítási szerződéseket a II. és III. r. alperesekkel, ezért megsértette a Kbt. 110. §-ára tekintettel a Kbt. 4. § (1) bekezdését, ezért az I. r. alperessel szemben bírságot is kiszabott. A Kbt. 137. § (1) bekezdés a) pontja szerint pedig semmis a szerződés, ha azt a közbeszerzési eljárás jogtalan mellőzésével kötötték meg.

A felperes keresetet terjesztett elő az I., II. és III. r. alperesekkel szemben, eleget téve azon törvényi, a Kbt. 176. § (1) bekezdése szerinti kötelezettségének, mely szerint amennyiben a Kbt. 137. § (1) bekezdés szerinti jogsértést határozatában megállapítja, akkor a szerződés érvénytelenségének kimondása és az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazása iránt pert kell indítania. Kereseti kérelmében az I. r. alperes által a II. és III. r. alperesekkel 2016. évben műszemlensékre kötött szállítási szerződések érvénytelenségének megállapítását és a Kbt. 137. § (3) bekezdésében foglalt kivételi jog fennállása esetén ezen szerződések érvényessé nyilvánítását, valamint a Kbt. 176. § (5) bekezdése alapján az I. r. alperessel szemben a szerződéses érték legfeljebb 15 %-ának megfelelő mértékű bírság kiszabását kérte.

Az elsőfokú bíróság ítéletében az I. r. alperes által a II. és III. r. alperesekkel kötött 2016. évi műszemlensére vonatkozó - helyesen: szállítási - szerződéseket megkötésük időpontjára visszamenő hatállyal érvényessé nyilvánította. Ezzel kapcsolatban az ítéletábra utal arra - figyelemmel a Kbt. 137. § (3) bekezdésének normaszövegére -, hogy a szerződéseknek a megkötésük időpontjára visszamenőleges hatállyal történő érvényessé nyilvánítását az ott meghatározott feltételek fennállásakor a Kbt. 137. § (1) bekezdés a) pontja szerint megkötött szerződések esetén az érvénytelenség jogkövetkezményeként tette lehetővé. Az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazása pedig feltételezi az érvénytelenség megállapítását, ezért az elsőfokú bíróságnak a perbeli szerződések érvényessé nyilvánítását megelőzően meg kellett volna

állapítania azok érvénytelenségét, (semmisségét) és ennek türéseire kellett volna kötelezni a II. és III. r. alpereseket.

Alappal támadta fellebbezésében a felperes az elsőfokú bíróság pénzbírság kiszabása kérdésében hozott döntését az alábbiak szerint.

A Kbt. 176. § (5) bekezdésének rendelkezése szerint, ha a bíróság a közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződést a Kbt. 137. § (3) bekezdése szerint érvényessé nyilvánítja, bírságot **köteles kiszabni**, melynek összege - az eset összes körülményét figyelembe véve - legfeljebb a szerződéses érték 15 %-a.

A Kbt. ezen rendelkezéséből következően a bírság kiszabására vonatkozó kógens törvényi kötelezettség tehát attól függetlenül terhelte az elsőfokú bíróságot, hogy a felperes a közbeszerzési jogorvoslati eljárásban szabott-e ki maga is bírságot az I. r. alperessel szemben vagy sem.

A Kbt. 176. (5) bekezdésében a szerződésnek a 137. § (3) bekezdése alapján történő érvényessé nyilvánítása esetére (és a fentebb írtak szerint a Kbt. 137. § (3) bekezdése, a 137. § (1) bekezdés a) pontja alapján semmis, azaz a közbeszerzési eljárás jogtalan mellőzésével kötött szerződésekre is alkalmazandó) speciális jogkövetkezményként írja elő kötelezően a bírság kiszabását. A törvény értelmezése során ezért ezt a tételes jogi rendelkezésre történő visszautalást kell irányadónak tekinteni a normaszövegben található „közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződés” kifejezéssel szemben, amit az is indokol, hogy a közbeszerzési eljárás jogtalan mellőzésével, azaz a szerződések közvetlen odaítélésével történt szerződéskötés a közbeszerzésre vonatkozó jogi szabályoknak az ajánlatkérő - az I. r. alperes - általi legsúlyosabb megsértésének minősül (Debreceni Ítéltábla Pf.III.20.858/2017/7., Debreceni Ítéltábla Pf.III.20.854/2017/2.). Miután a közbeszerzési eljárásra vonatkozó szabályok betartása a Kbt. hatálya alá tartozó ajánlatkérőként fellépő szervezetektől kérhető számon, a közbeszerzési eljárás megsértése miatt ők szankcionálhatók - mint ahogyan a felperes D.455/2017. számú határozatában is az I. r. alperesi ajánlatkérőt sújtotta bírsággal - ezért a jelen eljárásban a bírság kiszabása az I. r. alperessel szemben volt lehetséges. Ezért az elsőfokú bíróság tévedett, amikor a bírság kiszabására irányuló kereseti kérelmet elutasította.

A II. r. alperes vonatkozásában a szerződéses érték nettó 22.510.500,- Ft, a III. r. alperes vonatkozásában a szerződéses érték nettó 32.970.300,- Ft, így az összesen nettó 55.480.800,- Ft. Így a szerződések alapján kiszabható Kbt. szerinti maximális bírság összege 8.322.012,- Ft. Az ítéltábla figyelemmel arra, hogy az I. r. alperest területi fekvőbeteg egészségügyi ellátási kötelezettség terheli és e tevékenységi körében elengedhetetlen a betegellátás zavartalan biztosítása, melynek feltétele a perbeli termékek (műszemlencsék) folyamatos biztosítása, a bírság összegét 400.000,- Ft-ban állapította meg annak hangsúlyozása mellett, hogy az egyébként kötelező közbeszerzési eljárás mellőzésével történő szerződéskötés - a felperes helyes hivatkozása szerint - az egyik legsúlyosabb közbeszerzési jogszabálysértés.

Mindezek alapján az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének a Pp. 253. § (2) bekezdése szerinti megváltoztatásával kötelezte az I. r. alperest, hogy a rendelkező részben meghatározott módon fizessen meg a felperesnek a Kbt. 176. § (5) bekezdés alapján 400.000,- Ft összegű pénzbírságot.

A perköltségre vonatkozóan a fellebbezés csak részben alapos az alábbiak szerint.

A fentiek alapján a felperes a perben teljes egészében pernyertesnek minősül. Az I. r. alperes a vele szembeni keresetet részben vitatta a bírság tekintetében, míg a II. és III. r. alperes az érvénytelenség tekintetében rájuk vonatkozó keresetet az első tárgyalás előtt elismerte.

A Pp. 78. § (1) bekezdése szerint - főszabályként - a pernyertes fél költségeinek megfizetésére a pervesztes feleket kell kötelezni, a Pp. 51. § a) pontja alá eső pertársakat pedig egyetemlegesen (Pp. 82. § (1) bekezdés). Ez alól annyiban van helye kivételnek, amennyiben a Pp. 80-83. §-ai eltérően rendelkeznek. A Pp. 80. § (1) bekezdése szerint, ha az alperes a perre okot nem adott, és a követelést az első tárgyaláson azonnal elismeri, az alperes költségében a felperest kell marasztalni.

A Pp. 80. § (1) bekezdése - a Pp. 78. § (1) bekezdéséhez képest - a perköltség viselésének általános szabályát megfordítja, azonban az jelen esetben a törvényi feltételek fennállta hiányában nem alkalmazható, ezért a felperes egyrészt nem kötelezhető a II. és III. r. alperesek elsőfokú eljárási költségeinek megfizetésére, másrészt a perköltség fizetés alól II., III. r. alperesek nem mentesülhetnek.

A Pp. 80. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés tehát a perköltség viseléséről szóló a Pp. 78. § (1) bekezdéséhez képest kivételes szabály, amelynek célja annak előmozdítása, hogy a jogosult által felszólított kötelezett - aki nem vitatja a vele szemben támasztott követelést - önként teljesítsen, illetve semmi olyat ne tegyen, amelynek nyomán a perindítás szükségessé váljon. Ezzel szemben a kötelezett dönthet akként, hogy vélt vagy valódi jogainak érvényesítése érdekében vállalja a peres eljárást, ekkor azonban a perköltség viselése tekintetében a Pp. 78. § (1) bekezdése szerinti szabályozás érvényesül.

A Pp. 80. § (1) bekezdése szerinti szabály a pernyertes felperes perköltség fizetésére kötelezésének két együttesen megkövetelt konjunktív feltételét támasztja, mégpedig azt, hogy az alperes a perre okot ne adjon és az első tárgyaláson a felperes követelését azonnal elismerje.

„A perre okot nem adott” kitétel egyfelől azt jelenti, hogy az alperes semmi olyat ne tegyen, amelynek nyomán a perindítás szükségessé válik, másfelől azt, hogy az alperes tegyen meg mindent annak érdekében, hogy a felek közötti jogvita polgári per igénybevétele nélkül elintézhetővé váljék. Az, hogy az alperes mikor szolgáltatott okot a perre és mikor nem, az eset összes körülményének gondos mérlegelésével a bíróság hivatott megállapítani.

A perben alkalmazandó Kbt. 176. § (1) bekezdése szerint a felperesnek a szerződések közbeszerzési jogsértése miatt azok érvénytelensége megállapítása iránt polgári pert kellett indítania. Az érvénytelenség általános jogkövetkezménye az, hogy ilyen ügyletre nem lehet jogot alapítani, ezért a szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti perekben szükségképpen pertársaság áll fenn a szerződéskötő felek között, azaz valamennyi félnek perben állására szükség van az érvénytelenség kimondásához. Mindebből következően a II. és III. r. alperesek perbenállása nélkül a perben érdemi döntés nem volt hozható. Az ítéletábra utal arra, hogy a II. és III. r. alpereseknek a Kbt. szabályait ismerniük kellett, tekintettel arra is, hogy az iratokból megállapíthatóan az I. r. alperessel 2013. év óta közbeszerzési eljárás alapján jogviszonyban álltak, szemlencse szállításra szerződést kötöttek. Ezért a közbeszerzési szabályokkal tisztában kellett lenniük, így azzal is, hogy a 2016. évi szállítási szerződések is a Kbt. hatálya alá tartoznak. Emiatt fel sem merülhet olyan ok, hogy az alperesek a szerződéskötéskor kellő gondosságot tanúsítottak, nem tudhattak arról, hogy a szállítási szerződések megkötése a közbeszerzési jogszabályok hatálya alá esik. Ezért bár a felperes keresetét az első tárgyalás előtt elismerték, azonban a „perre okot nem adtak” kitétel nem áll fenn, ezért a Pp. 80. § (1) bekezdés nem alkalmazható, ezért az I. r. alperes mellett, a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a II., III. r. alperesek is perköltség fizetésére kötelesek felperes javára.

A felperes a Pp. 51. § a) pontjára hivatkozással a Pp. 82. § (1) bekezdése alapján az alpereseket egyetemlegesen kérte perköltség megfizetésére kötelezni.

A perben irányadó tényállás alapján azonban az I.-II.-III. alperesek nem minősülnek a Pp. 51. § a) pontja szerinti egységes pertársaságnak, ennél fogva a perköltség egyetemleges megfizetésére nem kötelezhetők az alábbiak miatt. A Pp. 51. § a) pontja szerinti ún. egységes pertársaság akkor áll fenn, ha a per tárgya olyan közös jog, illetőleg olyan közös kötelezettség, amely csak egységesen

dönthető el, vagy ha a perben hozott döntés a pertársakra a perben való részvétel nélkül is kiterjedne. A felperes tárgyi és személyi keresethalmazatban terjesztette elő keresetét, amelyben az I. és II., és az I. és III. r. alperesek által kötött szerződések érvénytelenségének megállapítását, továbbá az I. r. alperessel szemben bírság kiszabását kérte. Megállapítható tehát, hogy a felperes keresetében az I. r. alperes által külön-külön a több alperessel kötött szerződéssel, mint önálló jogügyletekkel kapcsolatos igényét érvényesítette egy peres eljárásban. Az I. r. alperes által kötött szerződések azonban egymással szorosan nem függenek össze, az azokkal kapcsolatos kereseti kérelmek önállóan is elbírálhatók, az azokban hozott döntés a többi alperesnek az I. r. alperessel fennálló jogviszonyára nem hat ki. Ezért a II.-III. r. alperesek között nincs olyan közös jog vagy közös kötelezettség, amely csak egységesen dönthető el, illetve az egyes szerződéseket illetően hozott döntés a többi alperesre sem terjed ki. Ezért egységesen az I., II., III. r. alperesek között a kényszerű pertársaság nem áll fenn, csupán az I. és II. r., az I. és III. rendű alperesek között, mert az általuk kötött és a per tárgyát képező szerződések érvénytelenségének elbírálásához szükségképpen perben kellett állniuk, és az abban hozott döntés, mind két szerződést kötő félre is kiterjed, míg a II. és III. r. alperes viszonyában a Pp. 51. § a) pontja szerinti pertársaság nem áll fenn. Ebből következően tehát a II.-III. r. alperesek között ugyan nem, de az I.-II., és az I.-III. r. alperesek között a kényszerű egységes pertársaság fennáll. Ezért a felperes perköltségeinek megfizetésére csak az I.-II. és az I.-III. r. alperesek kötelezhetők egyetemlegesen a felperes által hivatkozott jogszabályhely alapján. Ezért a felperes által hivatkozott Pp. 82. § (1) bekezdése csak ebben a relációban alkalmazható, mint azt egyébként az elsőfokú bíróság ítélete is helyesen tartalmazza.

A Pp. 82. § (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az egyéb pertársakat - tehát a Pp. 51. § b) és c) pontja alá eső ún. egyszerű pertársakat - egyenlő arányban kell a perköltség megfizetésére kötelezni, a pertársak perbeli érdekeltsége között fennálló jelentékenyebb eltérés esetén azonban a perköltséget az érdekeltség arányában meg kell osztani. Az ítéletábra álláspontja szerint jelen esetben az érdekeltség arányában történő perköltségfizetés szabálya irányadó tekintettel arra, hogy az I. r. alperes a II. és III. r. alperessel különböző értékű szolgáltatásra - mely a perben pontosan meghatározott - kötött szerződéseket. Ezért a szerződés értékének figyelembe vételével kötelezte az ítéletábra az I. és II. r. alperest 20.000,- Ft, míg az I. és III. r. alpereseket 30.000,- Ft perköltség megfizetésére egyetemlegesen. Az összecszerűség megállapításakor figyelemmel volt a szerződésben kikötött szolgáltatás ellenértékére a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §-ában írt rendelkezésekre is, és az I.-II. r., valamint I.-III. r. alpereseket egyetemlegesen kötelezte a perköltség megfizetésére a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján.

Az elsőfokú eljárásban a felperes a Kbt. 176. § (1) bekezdése alapján fennálló teljes költségmentessége folytán a kereseti eljárási illetéket nem róta le, illetőleg az I. r. alperes pervesztessége ellenére a le nem rótt illeték viselésére az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 5. § (1) bekezdés c) pontjára tekintettel fennálló illetékmentessége miatt nem kötelezhető. Ezért az ítéletábra a II. és III. r. alpereseket kötelezte az Itv. és a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet (R.) 13. §-a alapján a le nem rótt eljárási illeték megfizetésére, melyről a Pp. 253. § (3) bekezdése alapján a fellebbezés korlátaira tekintet nélkül volt köteles rendelkezni.

Az elsőfokú eljárási illeték összege a II. és III. r. alpereseket illetően személyenként - az általuk az I. r. alperessel kötött szerződéses értékre, mint pertárgyértékre figyelemmel - személyenként II. r. alperesnél 1.125.500,- Ft, III. r. alperesnél 1.500.000,- Ft (Itv. 39. § (3) bekezdés b) pontja, 42. § (1) bekezdés a) pontja).

A II. és III. r. alperesek a velük szemben előterjesztett kereseti kérelmet az első tárgyalást megelőzően elismerték, ezért az Itv. 58. § (1) bekezdés c) pontja alapján 10 %-os mértékű, II. r. alperes 112.500,- Ft., III. r. alperes 150.000,- Ft összegű eljárási illeték megfizetésére kötelesek, míg a fennmaradó le nem rótt - I. r. alperesre eső - eljárási illetéket az állam viseli (Itv. 5. § (1) bekezdés c) pontja, 58. § (1) bekezdés b) pontja, 80. § (1) bekezdése, 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §).

A felperes a másodfokú eljárásban részben pernyertes lett, ezért az alperesek a fentebb kifejtettek szerint kötelesek a le nem rótt - a felperesi fellebbezésben maximális bírság térítésére irányuló, de meg nem határozható pertárgyérték alapján számítandó 48.000,- Ft fellebbezési eljárási illeték megfizetésére, valamint a felperes jogi képviselétével kapcsolatos másodfokú eljárási költség megfizetésére is.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság pénzbírsággal kapcsolatos és perköltségre vonatkozó rendelkezésével szemben terjesztett elő perorvoslati kérelmet, ezért a fellebbezési pertárgyérték 600.000,- Ft (Itv. 39. § (3) bekezdés c) pontja), mely után az illeték 48.000,- Ft. A pénzbírság kapcsán csak az I. r. alperes lenne fellebbezési eljárási illeték fizetésére kötelezhető, mint pervesztes fél, azonban az Itv. 5. § (1) bekezdés c) pontja szerint személyes illetékmentesség illeti, azonban, a perköltség viselésre vonatkozó fellebbezést illetően a felperes túlnyomó részben pernyertes lett, ezért annak megfizetésére az I. r. alperes illetékmentességét is figyelembe véve a II. és III. r. alperesek kötelesek érdekeltségük arányában (70-30 %), ezért a II. r. alperes 15.000,- Ft, míg a III. r. alperes 33.000,- Ft fellebbezési eljárási illeték megfizetésére köteles az államnak.

A felperes másodfokú eljárásban felmerült és a jogtanácsosi munkadíj összegéből álló másodfokú eljárási költségeinek megfizetésére az ítéletábla az alpereseket kötelezte, az elsőfokú perköltség megállapításával kapcsolatban már hivatkozott jogszabályhelyek figyelembe vételével.

Az ítéletábla a fentiek alapján az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintve, megfellebbezett rendelkezéseit a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján a rendelkező rész szerint részben megváltoztatta, a pénzbírság és a perköltségviselés tekintetében, egyebekben helyben hagyta.

Az ítéletábla a fellebbezést a Pp. 256/A. § (1) bekezdés e) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Szeged, 2018. július 11.

Dr. Gaálné dr. Jobbágy Ildikó s.k.
a tanács elnöke

Dr. Béri András s.k.
előadó bíró

Dr. Dobler László s.k.
táblabíró